

Megjelenik mindennap a 12 óráig.

Előfizetés: újj:

Egész évre 12 ft, félre 6 ft, évnegyedre 3 ft o. é.

Szerkesztői szállás: belső-tordantozza 122. sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Hirdetés! dlj: öt hasábas garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-ször 6 kr. 3-ször 5 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. helyegdíj. — Hirdetések felvételnek: Helyben: a kiadó-hivatalban és Demjén László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler-nél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse öf. Zeitungs-Agent

Nyitlteri cikkek:

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez címzendők. — Előfizetések s hirdetés díjak a vidékről a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

Eszrevételek

a legújabbban megjelent „Egyéni nézetek” (írta Jenő) című röpiratra.

n Szerző a társadalmi egyenlőségre törekvést alkotmányos életünk főcéljává, nemzeti fennmaradásunk életfeltételéül tüzi előnkbe. Majd nemzetközi helyzetünk vázlatára térve, így szól:

„A nemzetiségi politika a mi halálunk. Ha Európa nem a szabadság és önkény elve szerint oszlik két táborra, de a nemzetek nagyságuk és erejük szerint sorakoznak, s lesz az egyik első, a többi második, harmadik, negyedik, — s ha ehhez képest Európa egy piramisalakját veszti föl, akkor mi a földszinéről eltűnünk, s valahol a piramis alapjában, annak földalatti rétegében foglalkunk helyet.”

„A két óriás, a szláv és a német világhódítási törekvése csak a kisebb nemzetek szabadsági törekvése által állítható meg és verhető vissza. Ha a zászlóra, mely alatt bármely nép e colossusok ellen harcol, nem a „közös szabadság” elve van írva, elbukik az, ha még oly dicső és nagy volt is, mint a francia, a mint ezt éppen a legutóbbi háború példája bizonyítja.”

Szerző nagy erőt tulajdonít a „szabadság eszméjének, ez — ugymond erőssé teszi a nemzetet, mely azt kimondja és „gyöngíti azon hatalmakat, melyek azt tagadják és saját népeiktől megvonják.”

A szabadsági eszme proclamálásának mi is rendkívüli varázst tulajdonítunk, a minthogy erről tanuskodik hazánk 1848-ki dicső története is; hanem a kimondott elv csak megtestesülés által juthat érvényre, csak így hathat a nemzetre. nemcsak lelkesítőleg, de gyakorlati haszonnal is, azt fokról fokra emelve az anyagi és szellemi gyarapodás által. Már pedig hogy ez a szabadsági cultus közöttünk áldásos gyümölcsöket teremhessen, állami és társadalmi életünkben gyökeres változásoknak kell történni.

Alkotmányos országban szükség van az ellenzékre, e hiuz szemmel figyelő, catoí részrehajlatlan szigorral bíráló párt. Hanem azt kérdezzük: a hol künn és benn annyi az ellenség, ott talán a mai ellenzék még is igen sok a jóból?

A mai ellenzék — mondjuk, mely odáig vitte, hogy társadalmi körökben is némi jégfala az ellenszennnek fogott helyet magyar és magyar között; hogy a pártok egymás hazafias intencióiban is kételkednek, s politikai nézetkülönbségekből haza- és alkotmányellenes törekvéseket olvasnak ki; az oly ellenzéki szellem, mely idealismust mellőzi a gyakorlati eszközöket, s a haza higadtabban gondolkozó, dolgozó munkásait a gyanúsítás nyilaival özönlí el, s a pártcélzát a közöszabadság fölébe helyezve, magát az alkotmányos életet veszélyeztetí, megingatván az alig lerakott mégis szilárdnak bizonyult alapokat. Sőt többet is kockáztat. Mert mint a röpirat-szerzője bölcsen megjegyzi:

„bármely más nemzet a szabadságot csak magáért a szabadságért óhajítja, a magyar nemzet azon egyetlen, melynek ezt nemzeti léte fennmaradásáért is óhajítani kell. Mert hogy mi még nemzeti létünket is csak szabadsági politikával tarthatjuk fenn, az kétségtelen.”

Nálunk azonban a szabadság politika mintha csak arra való lenne, hogy közös erőnköt felmorzsoljuk, kölcsönösen foggyasszuk; nálunk a szabadelvűség hajhászata vakít el sokakat s ezek mindeit csupán a szabadelvűség szempontjából bírálva, gyakran elvetik a hasznosíthatót, sőt rombolják azt is, mit mások építenek, csak hogy radicalisabb s szabadelvűbéknek látszassanak; hogy ezzel egyuttal politikai éretlenségnek is adják jeleit, no erre ugy hirtelen mit sem adnak.

TÁRCZA.

A „Figaro” a szabad köműves-ségről.

A párisi „Figaro” egyik legutóbbi számában ily című vezércikket hoz: „A szabad köművesek vagy a democratia vallása.” Czikkiró Latuile könyvéből hosszabb idézetekben adja a szabad köművesség eredetét és történetét. E szerint a szabad köművesség már a hajdankor homályos korszakaiban tűnt volna fel, mit leginkább Bachus szobrai és a thibesi műmági tanúsítanak, melyek mindnyáján kezüket úgy tartják, miként a mai szabad köművesek, ha a „jelt” adják; az is kétségtelen, hogy az eleusisi és hierophanti rejtélyek, Numa Pompilius által Athelstan angol királyhoz és azután János testvérehez eljutott, és itt titokban őriztettek 1721. január 22-éig, midőn Anna királyné uralma alatt egyszerre nyilvánosságra kerültek. Innen azután átszarmazott Franciaországba La Hure párisi vendéglőshez és csakhamar elterjedt az egész országban. Már 1743-ban páboly alakult, a mester székével és minden szertartással. Czikkiró azután hosszabban emlékezik meg a beavatási szertartásokról, majd átér a szabad köművesnők történetének vázlatára. Az első rend e nemben hajós jelvényt használt. A nővérek itt Felicitás szigetére utaztak a fivérek vitorláit alatt és vezetésük mellett, kik coucine-

Pedig Magyarországon a nemzetiségi áramlat közepette valódi politikai tójas táncot kell járni azoknak, kik az állam megszilárdulásának alapjait akarják kikutatni, kijelölni; itt sok, a mi abszolút szabadelvűnek látszik a legerősebb nemzeti halálós menyet nyit magában; itt a nemzet merev kaszlokra csupán különleges céljaiknak élő pártokra szakadása — a nemzetnek legalább is megbénítása. Mert hát, a mint szerző kiemeli „Magyarország 15 millió lakosával csak úgy fejthet ki némi erőt a 60—100 milliónyi németiség vagy szlávság ellen, ha legalább e 15 millió egy zászló alatt, a szabadság, egyenlőség zászlója alatt egyesül.”

De vajon egyesülnek-e akkor, midőn a helyett, hogy közösen építenék, egyik rombolni igyekszik azt, a mit a másik épített, bár be kell vallania, hogy nem áll hatalmában a helyett jobbat állítani, így járnak el pedig e férfiak amott túl balfelől azért, mert nem bírnak az önmegtágadás azon mértékével, mely elbevalhatná, hogy az idők áramlatával szembe uszni nekik sines erejük s ők sem találták fel azon államalkotó mesterséget, mely az adott viszonyokat ignorálva tud rendezni, javítani, fejleszteni.

Feladatunk az „hogy megmentsük nemzetiségünket.” Ezredve élünk a Duna és Tisza rónán, mert mindig az alkotmányos szabadság harcainak bizonyítók magunkat.

Hanem egy más dolgot is följegyzett rólunk a történelem, hogy t. i.: az egymás elleni dulakodással soha sem tudunk felhagyni, hogy az érdemet akkor becsüljük legkevésbére, midőn azt saját nemzetünk fiaiban találtuk fel.

Ezekről kellene legelső sorban leszoknunk, hogy egyesült erővel folytathassuk a nemzetmentő munkát.

A polgári egyenlőség eszméje nagy erőt adand nekünk e feladat kivételében, de még többet az egyetértés, a pártok összesség simulása; mivel feles ellenség közt kevesebb ellenzék is elegendő; végül a társadalmi osztályok szívélyesebb közeledése, közfogása, mint ez eddig tapasztalható s mely merevebben elvált, mint vala 1848. előtt.

Az „Egyéni nézetek” írója azt mondja: pótoljuk „számbeli hiányunkat egy eszme erejével.” — mi ezt azzal toldjuk meg: — és az összetartás, és egymás kölcsönös becsülésének hatalmával, megtestesült érzületével. A kiméletesség, ildomosság egy célra egyesítendő e haza minden polgárait; ne legyenek egymást lenéző, egymásra nyomást gyakorló nemzetiségek, pártok, társadalmi rangosztályok, hanem egy magaslatos célért: a haza épségeért, nemzete boldogulásaért, az alkotmányos szabadság virágzásaért hevülő, tette, áldozatra kész nemzet legyen e haza minden nemzetisége; ez leend a szabadsági eszme zászlója alatt megvihalhat erős várunk; legyünk azon, hogy e haza minden fia büszkén vallhassa magát Magyarországot szabad, egyenjogú polgárának, s ezért az 1848-ban életbelépett democraticus elveket igyekezzünk pártéletben úgy, mint társadalomban megtestesíteni, mert mint a röpirat oly helyesen megjegyzi: „in hoc signo vinces!”

Székelv-Udvarhely, 1871. okt. 5.

A helybeli reáliskolai bizottság tagjai, mai napon a következő figyelemre méltó „Értesítés”-t bocsátották közre:

„A m. kir. nagyméltóságú vallás- és közoktatási miniszter urnak idei szeptember 12-ről 20,460 szám a. Udvarhelyszék közönségéhez intézet leirata következtében ezenel köztudomásra hozatik, hogy a Székely-Udvarhelyre tervezett főreáltanodának a jelen iskolai évben

oknak nevezték őket, míg e beavatandó briquet nevet viselt.

Később alakult a rózsza lovagjai és nympháinak társulata Párisban Folie-Tiron termeiben. Az összejövetelre szerelmentemploma volt. Egy lovag (neve Érzelem) és egy nympa (neve Discretio) bevezették a profanust; a gyűlésben elnököltek a hierophantes és a főpapnő. A férfiak myrtus koronát, a nők rózakoszorút viseltek. A profánok láncokban vezettettek a szerelem templomához és háromszor kopogtak az ajtón. — „Mit keres? kérdezők az Érzelem és Discretio. — „A jólétet!” — volt a felelet. — „Mily kora?” — „A szerelem korában van!” — felelé az Érzelem lovag. — „A tetszés és szeretet korában” volt a Discretio nympa felelete. Ezután a főpapnő levette a bilincseket és a szerelem rózsza-lánczaiba fűzte a jólétet, az Érzelem lovag és a Discretio nympa a jólét ollárához vezették és elkezdődött az utazás ily eskü mellett: „Esküszöm a mindenség mesterének nevében, kinek hatalma örökké megújul a gyönyör legedesebb műve által, hogy a rózsarend titkait soha sem fedezem fel.” Latuile könyve ugyan mondja, hogy később több színész nő avatlatván be, szánandó rendeltetésű keletkezett, úgy hogy még a csendőrségnek is be kelle avatkozni. A jezsuiták azonban felhasználák e botrányokat és összezavarták a szertartásokat az egyiptomival, melynek pedig semmi közössége sem volt azokkal. A „Figaro” cikkében azután leiratnak a szabad köművesek szertartásai. Így a beavatási szertartás ez lett volna: „Egy új szabad köműves beavatásánál ösz-

megnyitandó első osztályában az előadások folyó 1871. évi október hó 20-án fognak megkezdetni.

Ebből kifolyólag a beiratások zárhatáridejéül folyó évi október 20-ka azon megjegyzéssel tüzetelt ki, hogy azok az irt időpontig az intézet ideiglenes igazgatója mlts Fazekas Elek urnál, ennek botosutozai magán lakásán vagy az intézet helyiségeiben levő igazgatói irodában (Székely-Udvarhelytől a szentferencz-rendi szerzet klástrmában) naponként délelőtti 9 órától délutáni 5 óráig eszközölhetők.

Az intézetbe felvételre minden vallásfelekezeti különbség nélkül igényt tarthatnak:

1. azon ifjak, a kik a negyedik elemi osztályt elvéggezték és a sikerről kellő bizonyítványt tudnak felmutatni.

2. általában mindazok, a kik — az 1. pont alatt jelzett képesítés nélkül is — a főreáltanoda első osztályában előadandó tantárgyak megbirására megelőző felvételi vizsgák kiállása vagy az intézet tanárainak közvetlen személyes tapasztalásai folytán magukat képeseknek tüntetik ki.

Midőn a fennebbiekről a közönséget s kivált a gyermekes szülőket értesíteni szerencsénk van, legyen szabad kifejezést adunk azon reményünknek, hogy a valahára lélet nyert szenge intézet, — a mely nemcsak hogy Székely-Udvarhely városra, Udvarhelyszék és a közel vidék közmívelődése és vagyonsodása érdekében kiváló fontossággal bír, de az anyagi fejlődés jelen áramlatában főkép a szegényebb sorsu gyermekek szülőkre nézve nem sokára valóságos létkérdéssé nőheti ki magát — már ezen iskolai évben jelentőségéhez méltó látogatásban fog részesülni.

Nincs szándékunkban ugyan ezzel a felekezeti és humanial irányu intézetek ellen támadólag lépni fel, de annyit egész határozottsággal jelezhetünk, hogy a különben mindenestre magaslatos egyházi és jogászai pályák iránti kizárólagos rajongás a kor követelményeit s vidékünk s különösen a szegényebb sorsu szülők és tanulók ifjak jól felfogott érdekeit többé nem elégitheti ki, mert nekünk már ma nem absztrak tudósokra, hanem s mindenestre első sorban érettes állampolgárokat, földmivelőket, iparosokat és kereskedőkre s legkivált reálirányu szaktudósokra van szükségünk, ha magunkat oda akarjuk képesíteni, hogy a haladó korral úgy szellemileg, mint anyagilag lépést tarthassunk.

Még csak egy körülmény van, a melyet ez alkalommal kiváló fontosságánál fogva nem mellőzhetünk hallgatással.

A humanial irányu középtanodákban a tanfolyam 8 évig tart s mégis a tanulók valamely felsőbb egyetemi vagy más intézeti tanképesítés nélkül, sőt igen gyakran ezeknek megtörténte után is vagy nem találnak maguknak állomásokot, vagy ha igen is évek során át oly silány jövedelmekből kénytelenek tengődni, a melyek életviszonyaik és képességeikkel arányban nem állanak s így legtovább esetben elvesztik a kedvet nem csak a választott téren haladás, de nem ritkán még a kötelesség buzgó teljesítése iránt is.

Ezzel ellentétben, ha a képek másik oldalát tekintjük nem csak arról győződhetünk meg, hogy a főreáltanodai tanfolyam sokkal rövidebb idő-tartamra, vagy is csak hat évre terjed, de világos lesz előtünk az is, hogy már három évi tanulás által is megszerezhetők a kellékek, a melyre egyértelmű állampolgárnak, okszerű földmivelőnek, ügyes kézműves- és iparosnak és szakértő kereskedőnek szüksége van; míg a tanfolyam teljes elvégzésével egy-két évi gyakorlat után egy szakképes és szorgalmas reáltanuló, hogy például a leg köznsége-

szegyenek a páholy tagjai, kardjaikkal boltozatot képeznek feje fölött, az ugynevezett nagy aczélboltozatot, ez alatt a mester átadja a három arany sulykot és az igazgatási sulykot. A „Grand Orient” beavatási szertartása némiképp eltér ettől. A profánnak két óráig kelet felé kell arczával fordulnia és Hiram halála fölött szomorkodnia és azután vezetik be a páholyba. A skót szertartás a Stuartház történetét vette fel szertartásai közé. A jólétől kérdezik, mit tett az özönvíz előtt, és mivel erre felelni nem tud, el kell mondania, mily részt vett a két rózsaharcsban, ezután a Noachita szertartás visszavezet Babel tornyához, a hol a testvérek a dőlly ez emléktét lerontják, melyet Jubelas, Jubelos és Jubelum elődei emeltek.

Végül a „Figaro” így szól: „Igazságosnak kell lenni és a könyv elolvasása után be kell vallanunk, hogy a republikánusokról eddig azt tartottuk, hogy septicusok és minden fölött nevetnek; de én beutaztam Afrikát, láttam a keletet és semmi földön sem találtam oly erős hitet, mint Voltaire követőinél. . . . Sőt elismerem, hogy a szabad köművesség bizonyos gyakorlati végtelenül vonzó, és mindaz, a mi a szerelem templomában Érzelem lovag és Discretio nympával történik, bájtelibb, mint mindaz, a mit a kelet vallásaiól ismerünk.” Czikkiró mindazonáltal a szabad köművességet „mint a democratia vallását” babonás hitnek tartja, mely melleseleg növelések is, míg a kereszténység, „bár rejtélyei néha félelmetesek és tuljárnak az értelmén, magukban rejtik az erkölcsi életet és a világot megújították.

sebb esetek egyikét említsük fel, majdnem tetszése szerint válogathat a kereskedelmi könyvetői állomásokban, a melyek öt igen gyakran évenkénti 2—3000 ftnyi javadalmazáshoz juttatják.

És még ezek mellett reámutassunk-e a jelenleg építés alatt álló vasutálózatokra, a melyeknél — hazai szakértők hiányában — majdnem kivétel nélkül idegen mérnökök vannak alkalmazva, kik maguknak a vállalatokból igen gyakran tekintélyes vagyonot szereznek s azt az állam és mindnyájunk kárára kiviszik a hazából? . . .

De nem folytatjuk tovább, mert azt hisszük, hogy az elősoroltakban sikerült röviden körvonaloznunk főreáltanodánk fontosságát és előnyeit, s midőn erre a közönség és főkép a tisztelt szülők figyelmét még egyszer felhívjuk értesítésünket azon kijelentéssel zárjuk be, miszerint önmagunktól függ, hogy azon nagy áldozatok, a melyeket ez érdekében felajánlottunk már a közel jövőben jótékony gyümölcsöket teremjenek számunkra.”

Vajha ne maradjon kiáltó szó a pusztába!

A „Kol. Közl.” eredeti távsürgönye.

Bécs. A „Tagblatt” írja: Habietinek és Holzgethan miniszterek benyújták lemondásukat. A Reichsrath f. hó 22-én gyűl egybe. Jirecek minisztert az Aulan, midőn a rector beiratásán megjelent az egyetemi tanulók pe-reat-tal és fitytyel fogadták.

Szt-Pétervár. A hivatalos sajtó magatartása feltűnőleg rokonszenvez a francia kormány tényeivel, ezeket melegen dicséri s a francia sajtóban feltűnő gyanúsításokat alaptalanoknak tüntetik fel.

Prága. Bizonyos, hogy a csehek követeket küldenek a Reichsrathba.

Drezda. A szabadelvűek egyesületének bizottsága rokonszenves nyilatkozattal emlékezik meg az osztrák-németekről.

Legújabb táviratok.

Bécs, oct. 9. A „Tagblatt” prágai távirata szerint a declaransok klubjában heves vita fejlődött ki, minthogy a mérsékeltbékázok aggodalmukat fejezték ki, hogy a csehek roppant követeléseit a kiegyezés többi hiveinek nagyrészt az alkotmánytáborba fogja áttérlni. Rieger azon határozott biztosítással rekesztette be a vitát, hogy minden okvetlenül meg fog adadni.

Prága, oct. 9. Smolka ide érkezett Riegerrel. — A felirati víja befejezése s a kormány előterjesztés elintézése után az országgyűlés a császári válasz leérkezéig elnapoltatik.

Róma, oct. 9. Szárdinia szigetén egyre növekszik a közbiztonság hiánya. A brigantik valódi harcot folytatnak a rendőrséggel. Gyakran a kormányzó tisztviselők maguk is megtámadtatnak.

München, oct. 9. Az augsburgi „Donaitz” szerint az augsburgi püspök Lutz cultusminisztert a követek házában alkotmányértéssel akarja vádolni, mert az neki és a müncheni érseknek 12 kérdésre, kivált a Döllinger ügyére vonatkozólag nem adott választ.

Páris, okt. 9. A következő főtanácsi választások vannak tudva: Lyonban a központi bizottmány 6 jelölje választott meg; Clermontban Aumale hg; Marseilleban 5 radikális; Toulonban 2 köztársasági; Havreéban 5 conservatív és 2 monarchista; Nantesban 3 demokrata.

Berlin, okt. 9. A Gotthard-pályára megkívánható pénz előszerzésére vonatkozó szerződés állitólág egy consortiummal — melynek élén a berlini discontó-bank áll — megkötetett.

Osztrák ügyek.

Bécs, oct. 9. A „Wiener Abp.” megjegyzi hogy a cseh kiegyezési munkálatban az államjogi ellenzéknek a királyságokkal és országokkal való kiegyezése tekintetében nagyon is is vitatható substratum állitott elő. Az egyezkedés formája természetesen csak alkotmányserű lehet; ezen formulázott követeléseket a teljes reichsrath bírálatára meg, és határozand azok elfogadása vagy elvetése felett. A „Wiener Abp.” reméli, hogy a kormány azon szándéka, miszerint a consolidálás az összes néptörzsek egyetértésével a teljes reichsrathban jöjjon létre, — mindenütt hatályos pártfogásra találand, — leginkább pedig azok részéről, kik ismételve kinyilatkoztatják, hogy az alkotmányos kiegyezést nem gátolndják. A „W. Abp.” tehát teljes megnyugvással várja a reichsrathba való további alkotmányos kifejlődést.

Prága, oct. 9. Az utólag választott német képviselők: Rosenauer, Bareuther, Hallvich és Volkelt kijelenték, hogy hozzájárulnak a német képviselők nyilatkozatához. Rieger jelentést tesz a 30-as bizottmány előterjesztéséről, és kinyilatkoztatja, hogy a kifejezett óhajak teljesítése által — melyeknek világtörténeti következményei lesznek — a béke, szabadság, civilizáció és loyaltás műve elő leend állitva. Erre azon indítvány tetetett, hogy ő Felségéhez felirat intéztessek, annak ki-

egészítő részeivel: (Alaptörvények; választási ügyrend; nemzetiségi törvény); ezen indítvány egyhangulag elfogadtatott. Rieger 1 és fél órai beszéde sok tetszésnyilvánítással fogadtatott. Gr. Clam Martiniz jelentést tett az alaptörvényekről. Ugyanő a király leiratát nemcsak királyi szónak, hanem királyi ténynek is mondja. A cseh tart. gyűlés arra törekszik, hogy egy új pragmatica sanctiót és a népek között új köteleket kössön. Az alaptörvények által egység, tulajdonjog és egyenlő jogok teremtetnek. — Erre Rieger felolvassa a nemzetiségi törvényt. Zeithammer jelentést tesz a választási ügyrendről, — igazolván a tett választásokat. Közlebbi ülés holnap. A mai ülésen a leitmerici és budweisi püspökök és Smolka mint vendég voltak jelen.

A francia hadsereg újraszervezéséről.

A „Journal des Débats“ közlebbi számai egyike Villetard Edmond tollából folylag a következőket olvassuk a francia hadsereg újraszervezését illetőleg:

„A hadsereg újra szervezését illető tervek Franciaországban bőséggben merültek fel Sadowa óta. De szerencsétlenségre ezek nem voltak igénybe véve a legutóbbi évig, midőn megint incompetenst írók tévedtek a tárgyra s ezek halmozák el a világot műveikkel. Trochu tábornok könyve, s legnagyobb részét a hadsereg újraszervezéséről írt könyvek, melyekre emlékezni tudunk, democrata buzgósággal írt művek voltak, patriotizmusra és éles látásra mutattak, s Bismarck első győzelme után fel is szólaltak az állandó hadsereg eltörlése iránt.

Veszteségeink véget vetettek az álmoknak. Ma leginkább szakértő emberek szólnak hozzá a katonai kérdések fejtegetéséhez. A lapok, szemlék, röpiratok, és könyvek katonai czikkéi egybefoglalják mindazokat, a mik veszteségünknek okai voltak, azok által meg írva, a kik első tanui voltak veszteségünknek és első részesei s a kik tapasztalatból leginkább képesek minket felferakteni. Mindezen iratok nagy részét átnéztük fájdalomserkedéssel. Nem engedjük meg magunknak azokat megítni, mint hogy elismerjük teljes incompetenciánkat; csupán csak azt mondjuk, hogy mi szerencséseknak éreztük magunkat láthatni azt, hogy a szerzők legnagyobb része meg egyezik abban, hogy az újra szervezés végre-hajtandó. Remélhető, hogy elmaradhatlan átalakítása katonai intézményeinknek nem leend végnélküli discus-siók által késleltetve akár a hibák fölött, akár az orvoslát főtől merüljenek fel a kérdések.

Nem említhetvén itt fel mindezen nembeli iratokat, két vagy három érdekesebb műre szorítkozunk.

Lewal ezredes, tábornoki tiszt, egy terjedelmes könyvet szentelt a hadsereg újraszervezésének. A könyv több mint hatszáz oldalból áll és igen jeles dogmatikával és gyakorlattal van írva. Szigorúan és majd nem matematikai pontossággal kivan mutatva az elv, mely művében vezet; behatol a legelepleztebb részletekbe, feltűnteti a legaprólékosabb dolgokat úgy a jelen állapotba mint azon szervezési tervben, melyet ajánl helyettesítőül. Katonák e műben érdekes olvasmányt nyernek, akár az olvasmányt illetőleg, akár pedig vita-tárgyul.

A „nem katonák“ számos olyant találhatnak benne és tanulhatnak belőle a katonai tudományból a mit kétségbe voni nem lehet.

A mi általános szellemét illeti e könyvet, mely olyérdekű és annyi tudománnyal tel, meg lehet azt ítélni, már a bevezető lapot olvasván, mely így szól:

II. Beküldetett. 20.

Minden betegnek erő és egészség, orvosság és költség nélkül.

Revalesciére du Barry Londonból.

Mióta a pápa ő szentsége a delicat Revalesciére du Barry használás következtében szerencsésen meggyógyult, s annak hatását orvosok és kórházak elismerték, senki sem fogja többé a becses gyógytápszer gyógyerejét kétségbe vonni, s következő betegségeket említünk meg, melyeket az gyógyszer és költség nélkül gyógyít: gyomorideg-, mell-, tüdő-, máj-, mirigy-, nyálhártya-, lélegzés-, húgyhólyag- és vesebajok, gümö,

Az erdélyi kir. biztostól. 3—3 (289)
5716—1871. E. K. B.

A kolozsvári 20-ik számú pótlóvátsati osztály közlebből arról panaszkodván, hogy noha saját nyomtatványa által kihirdette, hogy a 2-ik és harmadik huszázred számára körülbelül 60 darab lovat fog vásárolni, s hogy azok itteni losorozási irodájában bejelentendők, még sem jelentek fölulajdonosok lovaiknak közvetlen eladása végett.

Miután a közvetlen eladás legtöbb előnyt nyújt a lötenyésztőknek, felhivatnak a közigazgatási hatóságok, hogy ezen újabb lovasárlási s illetőleg közvetlen eladási alkalmról a falusi gazdákat s uraságokat helységenkénti kihirdetés útján értesítsék, s általános tudatra juttassák, mikép a bevásárlandó lovaknak jó és erős természetnek kell lenni, de nem fiatalabb mint négy és fél, és nem idősebb mint hét évesek.

Egy jó és erős remontált, mely 14 markos és három hüvelyk . . . 200 frt.
Egy hasonló 15 markosért . . . 230 „
Egy hasonló 15 markos 1 hüvelykiért 250 „
Végre egy hasonló jó remontált, mely 15 markos 2 hüvelyk . . . 275 „
Azon tulajdonosok, kik hajlandók volnának ilyes remontáltak eladni, sziveskedjenek azt a losorozó bizottmányak Kolozsvárt a magyar-utczában 414 szám alatt található irodájában tudatni.

Egyszersmind felkéretnek a hatóságok, hogy közigazdasági tekintetből ezen ügyre különös figyelmet fordítsa s a netalan ellenálló s közérdektől kívánatos sikert gátló akadályokat ide bejelenteni sziveskedjenek.
Kolozsvárt október 1-én 1871.
Gr. Péchy.

„A hadsereg szervezése elmulaszthatatlan. Minden gondolkozó kívánja azt. Sokak irtoznak azon gondolat-tól, hogy minden le van rombolva és tabula rasa megy véghez, hogy új teremethessék. Mások az képzelik, hogy könnyű változtatások elegendők lesznek és dicsérik azon régi rendszer kitűnőségét mely minket elpusztított. Mindkét vélemény téves. Sok jó van a mi hadseregünkben, meg kell azt tartani, hasznosítani, felújítani; de kell szigorúan kárhoztatni a rossz módszereket, a hiányos szokásokat, a hibás tradíciókat; helyes eljárást kell követni. Nekünk egykoron jó principiumaink voltak. Sok, a mi nálunk megvetett, más nemzeteknél alkalmaztatott. Fel kell azt újra venni a mi benne helyes van. Ez nem lesz a külföld utánzása, ez visszatérés lesz a mienkhez a francia tanokhoz. A mi nekünk leginkább kell, az nem annyira a reorganisatio, mint inkább a reform.“

Ámbár Davout tábornok röpiratát így czimezte: „A katonai újraszervezés terve“ mindazáltal Lewal ezredessel egyetért. Visszaemlékezik, hogy Rosbach után Guibert lovag és utána következőleg számos tiszt a francia hadsereg jóllétét, Nagy Frigyes szolgáló alapu katonai institutioiban vélte biztosítva lenni: A katonának nem kellett másnak lenni, mint egy betanított gépnek, mely megtölti s elsűti fegyverét a parancsszóra. Egészen úgy tekintették a katonát, mint értelem- és lélek nélküli tárgyat. Szerencsére a tisztok, a kik naponta a katonával éltek, észrevették, hogy hadseregünk jövője egészen más tanokon kell, hogy alapuljon. Az ifjú tábornok ugyanezt látja most, a mi Rosbach, hogy mi szolgálóan utánozzuk Poroszország katonai institutioit. Szerinte egyik legnagyobb hibánk volt az utóbbi háboruban, hogy hatalmunkat eltuloltuk új fegyverekkel. A gyalogság többnyire 2000 méternyi térre volt állítva az ellenséghez ott, a hol tüzéségünk és gyalogságunk tehetlen volt, míg a porosz tüzéség sorainkban a legnagyobb károkat tette. Hozzáteszi, hogy az első császárság alatt tüzéségünk majdnem mindig gyengébben állott horderőre és tömmértékre nézve, mint az ellenfél. Ezen előnyomulással lön segítve, s midőn a kellő közelség megvolt, a kisebb ágyuknak könnyűsége nagy előnyt nyújtott. „Ha mi — ugymond — ugyanazon taktikát követtük volna, a mit Krimben és Olaszországban követtünk, az első összetűzésre megtörtünk volna az első német hadsereget s időt nyertünk vala magunknak a további háboru folytatására rendezszeni.“

Egy ily kitűnő tiszt véleménye, olyané, ki nagy részt vett az eseményekben, melyek e tárgy körébe tartoznak, igen különbözik az általánosan közzétett eszméktől. Mi mint mondok is, távol vagyunk a megítélési képességtől; mi úgy jelezük azt, mint újat és érdekest. Davout tábornok azt hiszi, hogy: „Mindent korlátlanul megváltoztatni annyi, mint multunkat megtagadni és a jövővel egyezni.“ Ő komoly reformok szükségét hiszi. A miket ő kíván rövidben ezek: Minden francia legyen hadköteles. Az egész szolgálati idő tartson 9 és fél évig; békeidőben a tényleges szolgálati idő tartson két évig a gyalogságnál, és háromig a más fegyver-nemkél; a st.-cyri katonai iskolában gyökeres tanulóztatás alászték részére hadi-iskolák szervezése, hogy tisztékké képezethessenek, és háboru idején ilyenként alkalmazhatassanak; megváltoztatása az ezredek és századok szervezetének minden fegyvernemnél; 25 napig tartó nagy öszgyakorlatok rendezése, melyekre a tartal-

askör, mellszorulás, köhögés, emésztéshány, dugulás, gyomorsor, álmatlanság, gyengeség, aranyér, vízkór, hidegláz, szédülés, vértolulás, fülzugás, érmelyés és hányság még terheesség alatt is, hügyfesz, búskomorság, soványodás, csúsz, közhvény, sárgaság. Kivonat 72.000 elismerésből gyógyításokról, melyek minden gyógyszernek ellentálltak:

Elismervény sz. 71.811.
Crosne, Seine és Oise, Frankhon 24. márcz. 1868.

Richy adószedő ur száraznyavalyában feküdt halálos ágyán s már az utolsó kenetet is fölvette, mert a legelső orvosok is csak néhány napot élettel bíztatták. Én tanácsolám neki, hogy kísértse meg a Revalesciére due

Irásbeli ajánlatok elfogadtatnak a m. kir. pénzügyigazgatóságnál 1871. október 20-án este 6 óráig, vagy pedig a szóbeli árverés megkezdéséig a székelv-udvarhelyi m. kir. pénzügyi biztosságnál.

A m. kir. pénzügy-igazgatóságtól, Kolozsvárt, 1871. október 6-án.

M. Z. 810—1871. St. Ó. 2—2 (292)

Licitations-Ankündigung.

Am 30-ten Oktober 1. J und den nächstfolgenden Tagen werden die hiesigen städtischen Allodial Gefälle, im Wege der Licitatation an den Meistbiethenden vom 1-ten Januar 1872 bis letzten December 1874 auf drei, dagegen das städtische Gasthaus auf 5 Jahre 8 Monate auf dem hiesigen Rathhause hinfangegeben werden; noch wird beigefügt, dass die Brantwein-Propination mit der Kassernkantin und Brantweineinfuhrtaxen-Pachtung verbunden, verpachtet wird. — Zur Licitatation wird Jederman zugelassen, der durch das Gesetz nicht ausgeschlossen, und wenn er ein Fremder mittelst Bestätigung seiner Zuständigkeits-Behörde den Beweis seiner Unbescholtenheit und den Nachweis liefert, dass von seiner Seite dem Abschluss eines derartigen Geschäftes kein gesetzliches Hinderniss entgegen steht. Ferner muss jeder Licitant ein Vadium von 10% des Ausrufspreises, welches vom Ersteher auf 20% des Ersterstehungspreises zu ergänzen ist und den Nachweis über die Cautionsleistungsfähigkeit, der Licitations-Commission einhändigen. — Die übrigen Pachtbedingungen können in den Amtsstunden hieramts eingesehen werden, schriftliche Belege Offerte werden angenommen.

Bistritz, am 2-ten Oktober 1871.
Stadt und Distrikts-Magistrat.

Az árverezés 1871. október 26-kán reggeli 9 órákor a székelv-udvarhelyi m. k. pénzügyi biztosságnál irodájában fog megtartatni.

Kiküldési ár a bornak és mustnak elhasználatától járó fogyasztási adóra nézve 632 ft. A husra nézve 850 ft. Összesen 1482 ft.

Az árverésben résztvenni kívánók kötelesek a kiküldési ár tiz-százötletét, mint bántépénzt letenni.

lék-gyalogság két osztálya lennn behivandó, egyszerűsítése a kezelésnek; a renden kívüli századok és a zenekarok eltörlése s ez utóbbiaknak kürtökkel való pótlása stb.

Ezen reformok mindegyik igen könnyű és rövid modorban előadva. Nem tartalmaz frázisokat, mendemondákat szükségtelen lapáliákat; minden eszme néhány szóban van kimodva; a tények, melyeknek magyarázat kellett, néhány sorba vannak előadva; a szerző művének eszméit úgy hordozza, mint hordozta katonáit a Bécon kastélyi ataknál. Könyvének feliratául bátran lehetne használni e három szót „Res, non verba.“ Ha incompetensek vagyunk megítélni a röpirat tartalmát anyagilag, van jogunk alakjához és irmodorához hozzá szállani. Ezen csinos, könnyű és folyékony stíl megmutatja nekünk az író eszméinek tisztaságát és határozott jellemét.

Edmond Villetard.“

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, október 11.
— Kolozsvárt a kőkerti, óvodával egybekapcsolt elemi iskolában ürességre jött tanítói állomásra, mellyel tisztességes lakás, tágas kert, pinczerész és havi 35 trt o. é. fizetés jár, a kath. képviselő testület által pályázat hirdettetett, melyre pályázni kívánók figyelemzetnek. A tanképességet kimutató bizonyítványokkal ellátandó folyamodványok a kolozsvári kath. plebánia hivatalnál folyó évi november 10-ig elfogadtatnak.

— Színházi ujdonságok. Legközelebb színre kerül Laury kisasszony, Dr. Mosinglól, fordítva Paulay Ede. Az operák közül a „Fekete Domino“-ra, az operették közül pedig a „Rablók“-ra készülnek.

— Új román lap Pesten. „Patria“ czim alatt Olteanu Ferencz szerkesztése mellett legközelebb új román lap fog egy e czélra alakult román részvénytársulat kiadásában megjelenni. A programm felhívja a románokat, hogy eddigi passivitásukból kilépjenek s jövőben erélyes politikát kövessenek. A mint látszik, a lap az ugynevezett nemzeti régi lapok számát akarja szaporítani.

— A „Kolozsvári kör“ folyó októberhő 15-én (vasárnap), délután 3 órákor kezdődőleg évi közgyűlést tart, melynek programja a következő: Hajós János előki megnyitó beszéde; Mátrai Ernő titkárjegyző jelentése az egylet mult évi életének mozzanatairól; elnök, alelnök, titkárjegyző, háznagy, ügyvéd és hat bizottsági tag választása; a mult évi számadások vizsgálása és a jövő évi budget megállítása; határozás egyll. javaslatok felett. Nem mulaszthatom el ez alkalommal a t. közönséget figyelmeztetni, hogy a „K. Kör“ a kellő ajánlás mellett jelentkező urakat folyton és évközben is készen felveszi tagjai közzé. Kolozsvárt, 1871 okt. 11. Mátrai Ernő, titkár-jegyző.

— Halálozás. Egy tndmányos, a közérdeket szíven viselő főur elhunytól értesülünk. Ez csömöri gr. Zay Károly, az ágostaiak volt egyetemes felügyetője, a történelem buzgó művelője e hő 8-án elhunyt Bucsányban 74 éves kórban. A lapokban gyakran írt történelmi és régészeti cikkeket Laja Károly névalalt.

— Berlinben f. hő 15-től kezdve egy sajtáságos módja jön divatba a reclame-hirdetéseknél. Az ottani színházak ugyanis — kivéve a császári udvari operaházat — Anonce-függyönyöket léptetnek életbe, melyeket felvonások közt leeresztetnek a közönség elé, hogy onnan a legújabb és legerdekesebb művészeti s másnemű hirdetéseket, jelentéseket olvassa.

Barry-t, s ennek a legszerencsésebb sikere lett, úgy hogy a beteg kevés hét után ismét dolgainak láthatott s magát tökéletesen meggyógyultnak érzi. Miután őnek Revalesciérejétől magam is annyi jót élveztem, szívesen aláírom e bizonyítványt St. Lambert testvér.

Táplálóból lévén a húsnál, a Revalesciére felnőtteknél és gyermekeknek 50-szer behozza árát gyógyszerekkel szemben.
1/2 fontos bádog szelencékben 1 frt. 50 kr.
1 1/2 2 frt. 50 kr., 2 1/2 4 frt. 50 kr., 5 1/2 10 frt., 12 1/2 20 frt., 24 1/2 36 frt.

Revalesciére csokoláde poralak- és táblákban: 12 csészére 1 frt. 50 kr. 24 csészére 2 frt. 50 kr.

3—3

Kiadó!!!

Komlókerthez tartozó 3 szoba, 2 konyha több mellék épületekkel, udvar, padlás, 2 pincze — 1872-ki Szt-György napjáig. Ertekezhetni vasuti vendéglő Balázs Mártonnal.

Általános óvszer,

a legújabb tudományos tapasztalatok alapján összeállított, legbiztosabb és legjobb gyógyszer minden előforduló, még üdült

betegségeiben is a nemi szerveknek,

(férfiak és nők titkos betegségei)

valamint védszer ragályosodás ellen, és az elgyengült nemi munkásság megerősítésére és felelevenítésére sokszorosan bebizonyult s a legelső tudományos tekintélyek által elismert szer.

A gyógyítás fájdalom nélkül történik s nem gátolja a hivatást, úgy hogy ez által szemérmes szenvedőknek és utazóknak is alkalom van nyújtva, bajukat második szemérmes közbejövetele nélkül is gyorsan és gyökeresen meggyógyíthatni.

1 skatulya ára használati utasítással együtt 3 ft göngyölés 20 kr. Elárusítóknak aránylagos engedély.

Valódi minőségben és legszigorubb titoktartás mellett kapható postai utánvét (vagy készpénz beküldés mellett tetszés szerinti betűjegy alatt)

Dr. LANG WILMOS-tól

Bécsben, Burggasse Nr. 47.

20—30 (94)

3—3

A kolozsvári

takarékpénztári részvénytársulat irodája

1871. október hó 9-től kezdődőleg az Ákonez István belközéputezai, piaczori, 5. számú háza emeleti részébe tétetett át.

Nemzeti színház.

(—) Hétfőn október 9-kén került Moreto vigjátéka „Közönyt közönnnyel“ másodsor szinpadra. E műben a költőnek szándéka, a szeretni nem akaró, tudákos és a mellett büszke Donna Diánnában a szerelem megvetésétől a szerelem uralkodásáig folytonos benső igaz fokozatban, az érdekltséget, sértett hűságot, bosszuszavágygyal és szerelemfélést feltüntetni. E fokozatos fejlődés kiszámítást, s az egyes vonásoknak élénk megkülönböztetését igényli, hogy az teljes őszhangzatban, egy kívánt alakká válhasson. E kívánt alakot Boér Emma k. a. (Diánnája) sikerült mozzanataival eléggé hiven álltá elénk. Kovács Gyula következetesen játszá Cárlost, kiemelendő, midőn Diánna iránti szerelmét előtte bevalja s ott hidegségre találván, midőn a forró szerelmi vallo-mást csak tettetésnek tünteti fel, — e mozzanat igen szépen sikerült. De különösen Mátrai Poliláltja, igen kodes és eltalált alak volt, ügyesen alkalmazott példázatait és elmésségeit, finom és könnyed vidámsággal szorta. Közönség nem nagy számmal.

Kedden október 10-én. Offenbach látványos operettéje a „Gerolsteini Nagyhercegnő“ került színre. A czimszerepben Szilágyiné asszony couplettjeirt sok tapsot kapott, e szerepet ő izléssel játszá, s igen csinosan és kellemmel énekl. Darai k. a. kellemes Vanda volt. — Zajongi (Fricz) rokonszenves hangja, szabatos és könnyed játékával már is igen megnyeré a közönség tetszését. Kassay és Szilágyi ügyes bűrlész-alakok voltak. Általában ez operette a saisonnak egyik vonzóbb műve fog lenni. — Közönség szép számmal.

Csütörtökön okt. 12. „Gyöngéd rokonok“ vigjáték 3 felvonásban.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Oct. 9-ről: 5% Metalliques 57.40 5% Nemzeti kölcsön 67.80. 1860-diki államkölcsön 97.70. Bankrészvények 762. Hítelrészvények 288.—. London 119. 40. Ezüst 118.25. Cs. kir. arany 5.71. Napoleondor 9.47.

Földtehermentesítési kötvények: Magyar 79.50. Temesi 78.—. Erdélyi 74.—. Horv.-Slavon —.—.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

N y i l t t é r .

(277) 13—40

Titkos betegségeket

és

tehetetlenséget

(elgyengült férfierőt)

gyógyít gyökeresen fényes és tartós siker biztosítása mellett

HANDLER MÓR

orvos- és sebész tudor, szülés és szemész.

Rendel naponként délelőtt 11 órától 1-ig és délután 3 órától 5-ig.

Lakik Pesten, Lipót-város, nádorutca 13. szám, I-ső emelet 14. sz.

Díjjal ellátott levelekre azonnal válasz adatik.

48 csészére 4 frt. 50 kr. poralakban 120 csészére 10 ft. 288 csészére 20 frt. 576 csészére 36 frt.

Kapható: Barry du Barry és társa által Bécsben Wallfischgasse 8. és Faulk József fűszerkereskedésben, Pesten Töröknl, Brünben Eder F.-nél, Kolozsvárt Binder K. úr gyógytárában bel-monostorutca a Redoutte során. Továbbá: Kronstädter József urnál kül-monostorutca 134 sz., bel-monostorutca 175 sz. és főtér 2. szám a zálogintézetnél, valamint minden városban jó gyógyszerészknél és fűszerkereskedőknél; a bécsi ház ezen feljül mindenütt elküldi postai utalvány vagy utánvét mellett.

(286)

Kiadó!!!

Komlókerthez tartozó 3 szoba, 2 konyha több mellék épületekkel, udvar, padlás, 2 pincze — 1872-ki Szt-György napjáig. Ertekezhetni vasuti vendéglő Balázs Mártonnal.

Általános óvszer,

a legújabb tudományos tapasztalatok alapján összeállított, legbiztosabb és legjobb gyógyszer minden előforduló, még üdült

betegségeiben is a nemi szerveknek,

(férfiak és nők titkos betegségei)

valamint védszer ragályosodás ellen, és az elgyengült nemi munkásság megerősítésére és felelevenítésére sokszorosan bebizonyult s a legelső tudományos tekintélyek által elismert szer.

A gyógyítás fájdalom nélkül történik s nem gátolja a hivatást, úgy hogy ez által szemérmes szenvedőknek és utazóknak is alkalom van nyújtva, bajukat második szemérmes közbejövetele nélkül is gyorsan és gyökeresen meggyógyíthatni.

1 skatulya ára használati utasítással együtt 3 ft göngyölés 20 kr. Elárusítóknak aránylagos engedély.

Valódi minőségben és legszigorubb titoktartás mellett kapható postai utánvét (vagy készpénz beküldés mellett tetszés szerinti betűjegy alatt)

Dr. LANG WILMOS-tól

Bécsben, Burggasse Nr. 47.

20—30 (94)

3—3

A kolozsvári

takarékpénztári részvénytársulat irodája

1871. október hó 9-től kezdődőleg az Ákonez István belközéputezai, piaczori, 5. számú háza emeleti részébe tétetett át.

2—3 (293)